

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Çeviren, Okan TAŞDELEN, İnsan Hakları Hukukçusu ve AİHM Eski B Hukukçusu, @O_TSDLN, 2021. [Daha önce Patreon sayfamda “<https://www.patreon.com/posts/47990400>” yayımlanmıştır] Bu özet çeviriyi yayımlama izni, yalnızca HUDOC’a konulması için verilmiştir. Çevirmene atıfta bulunmak kaydıyla alıntılanabilir.

© Translated by Okan TAŞDELEN, Human Rights Legal Expert and Former B Lawyer of the ECHR, @O_TSDLN, 2021. [Already published on my Patreon page “<https://www.patreon.com/posts/47990400>”] Permission to re-publish this summary translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in HUDOC. It may be reproduced with a reference to the translator.

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

IANCU/ROMANYA

(Başvuru No. 62915/17, 23/02/2021)

6/1 madde (ceza) • Adil yargılanma • Kararın, yargılama heyetinin müzakerelere katılmış ve emekli olmuş başkanı adına mahkeme başkanı tarafından imzalanması • Karar alma sürecinin tüm aşamalarında yüz yüzelik ilkesine uyulması • Mahkeme başkanının müdahilliğinin davanın neticesi üzerinde somut bir etkisinin yokluğu • Karar heyetinde değişiklik olmaması

OLAYLAR VE OLGULAR

Başvuran hakkında nitelikli yolsuzluk suçuna iştirakten açılan dava, suç ortaklarından birinin taşıdığı sıfattan dolayı, ilk derece mahkemesi olarak Yargıtayın üç hâkimden oluşan bir heyeti tarafından görülmüştür. Başvuran, 07 Mayıs 2015 tarihinde bu suçtan dolayı ertelemeli bir yıl hapis cezasıyla cezalandırılmıştır.

Karara karşı temyiz başvurusunda bulunulmuş; dava, L. D. S.’nin başkanlığındaki beş kişilik bir daireye verilmiştir. Hâkim yardımcısı A.A.C.T. de yardımcı olmak üzere heyette bulunmuştur. Heyet, 22 Şubat 2016 tarihinde, avukatlarıyla temsil edilen sanıkların soru sorabileceği şekilde ve çelişmeli inceleme ilkesine uygun olarak ilk derecede dinlenilmiş olan iki tanığın yeniden dinlenilmesi talebini reddetmiştir. Müzakerenin ardından başvuran, öncesi beyanlarını yinelediği yazılı savunmasını sunmuştur.

Yargıtay, 03 Haziran 2016 tarihli kararıyla başvuranın temyiz talebini reddetmiş ve kararı onamıştır. Aynı tarihli karar tutanağı heyeti oluşturan hâkimler ve hâkim yardımcısı tarafından imzalanmıştır.

Heyet başkanı olan L.D.S., 13 Temmuz 2016 tarihinde emekliye ayrılmıştır.

Daha sonraki bir tarihte hâkim yardımcısı A.A.C.T. tarafından kaleme alınan gerekçeli karar, heyette bulunan dört hâkim, hâkim yardımcısı ile heyet başkanı L.D.S. adına olmak üzere Yargıtay başkanı C.T. tarafından imzalanmıştır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

KARARIN İMZALANMASIYLA BAĞLANTILI OLARAK SÖZLEŞME’NİN 6/1 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

28. Başvuran, Sözleşme’nin 6/1 maddesi altında 03 Haziran 2016 tarihli kararın hâkim L.D.S. tarafından değil; yargılamaya katılmayan ve davaya ilişkin doğrudan bilgisi olmayan C.T. tarafından ilkinin yerine imzalanmasından şikâyet etmiştir.

(a) Genel İlkeler

42. Adil yargılanmanın önemli unsurlarından birisi de sanığın nihai olarak karar verecek hâkimin huzurunda tanıklarla yüzleşebilmesidir. Hâkim tarafından sanığın davranışları ve güvenilirliğine ilişkin yapılacak gözlemlerin sanık için ciddi sonuçları olabileceğinden, yüz yüzelik ilkesi ceza yargılamasının önemli bir güvencesini oluşturmaktadır. Dolayısıyla, önemli bir tanığın dinlenilmesinden sonra mahkeme heyetindeki bir değişiklik, kural olarak bu kişinin yeniden dinlenilmesini gerektirir (*P.K./Finlandiya* (k.k.), B. No. 37442/97, 09 Temmuz 2002; *Beraru/Romanya*, B. No. 40107/04, § 64, 18 Mart 2014). Aynı mülahazalar, sanığın hükmü veren hâkim tarafından bizzat dinlenilmesi bakımından da geçerlidir (*Cutean/Romanya*, B. No. 53150/12, § 60, 02 Aralık 2014).

43. Yüz yüzelik ilkesi uyarınca, cezai meselelerde karar, yargılamaya katılmış ve delillerin sunulmasında bulunmuş hâkimler tarafından verilmelidir (*Cutean/Romanya*, § 61). Bununla birlikte uyulmaması halinde adil yargılanma hakkının ihlaline yol açacak bu ilke, yargılamanın yürütülmesi esnasında mahkemenin oluşumundaki tüm değişikliklere engel olduğu şeklinde anlaşılmamalıdır. Bir hâkim, açıkça belirtilmiş idari ve usulü koşullardan dolayı yargılamaya

katılamayabilir. Böyle bir durumda, yeni gelen hâkimlerin daha önceden sunulmuş olan hususları ve unsurları iyice kavramasını sağlayacak tedbirlere başvurulması mümkündür. Örneğin, ilgili tanığın güvenilirliğine karşı çıkılmıyorsa duruşma tutanaklarını inceleyebilirler ya da ilgili iddiaların yeniden sunulması veya önemli tanıkların tekrar dinlenilmesi için yeni bir duruşma açılabilir (*Škaro/Hırvatistan*, B. No. 6962/13, § 24, 06 Aralık 2016).

44. Bir başvuruda AİHM, mahkeme başkanının değiştiği fakat üç üye hâkiminin tüm yargılama boyunca sabit kaldığı ve yeni başkanın, güvenilirliğine hiçbir aşamada itiraz edilmeyen tanığın duruşma tutanaklarını incelediği bir davada, yargılamadaki yüz yüzelik ilkesine aykırılığın bu unsurlar tarafından büyük ölçüde telafi edildiğine hükmetmiştir. Mahkûmiyet hükmü yalnızca bahse konu tanığın beyanlarına bina edilmemişti ve önceki başkanın kararın başka yönde çıkması veya uygunsuz başka bir amaçla değiştirildiğine dair bir bulgu da yoktur (*P.K./Finlandiya* (k.k.)). Aynı şekilde *Graviano/İtalya* (B. No. 10075/02, §§ 39-40, 10 Şubat 2005) davasında benzer mülahazalarla, Sözleşme'nin 6/1 maddesinin ihlal edilmediğine karar verilmiştir. *Škaro/Hırvatistan* (§§ 22-31) davasında ise tanığın güvenilirliğine savunma tarafından itiraz edilmiş olmasına ve bu tanığın beyanları belirleyici olmasına rağmen bu yönde karar verilmiştir.

45. Başka bir olayda, tek hâkimin yerini tanıkların, sanıkların ve bilirkişinin dinlenilmesi sırasında bulunmamış ve kararını yalnızca duruşma tutanakları üzerinden veren başka bir hâkimin alması nedeniyle yüz yüzelik ilkesine uyulmadığı sonucuna ulaşılmıştır (*Svanidze/Gürcistan*, B. No. 37809/08, §§ 34-38, 25 Temmuz 2019). Diğer iki olayda daha AİHM, aynı şekilde karar verilmiştir. İlk davada, başvurunu ve tanıkları dinleyen mahkeme heyetinin hiçbiri yargılamanın devamında katılmamıştır (*Cutean/Romanya*, §§ 60-73). İkinci olayda, başvuranın ve tanıkların hâkimce bizzat dinlenilmemesi, yalnızca duruşma tutanaklarının incelenmesiyle telafi edilememiştir (*Beraru/Romanya*, §§ 65-66). *Cerovšek ve Božičnik/Slovenya* (B. No. 68939/12 ve 68949/12, §§ 37-48, 07 Mart 2017) kararında AİHM, başvuruların mahkûmiyetlerine ilişkin hükmün yargılamayı yürüten, hükmü veren ve cezayı belirleyen tek hâkim tarafından değil de başka hâkimler tarafından ve tek hâkimin emekliliğinden yaklaşık üç yıl sonra verilmesini 6/1 maddeye aykırı bulmuştur.

b) İlkelerin Somut Olaya Uygulanması

46. Mevcut davada AİHM, 03 Haziran 2016 tarihli karara götüren yargılamanın üç adımı olduğunu tespit etmiştir. İlki, kararın verilmesi; ikincisi, kararın yazımı; üçüncüsü,

imzalanmasıdır. Yüz yüzelik ilkesine uyulup uyulmadığı bakımından, bu etaplardan her birinin yukarıdaki ilkeler doğrultusunda incelenmesi gerekmektedir.

47. İlk aşamada, 03 Haziran 2016 tarihli karar, başvuranın beyanlarını inceleyen ve delilleri doğrudan inceleyen aynı mahkeme heyeti tarafından verilmiştir. Aynı gün hazırlanan karar tutanağı, mahkeme heyetinde bir değişiklik olmadığını ve başvuranın temyiz talebini incelemek üzere belirlenen hâkimlerin mahkûmiyet hükmünü veren hâkimler olduğunu göstermektedir (aksi yönde bkz. *Svanidze/Gürcistan*, §§ 34-38, *Cutean/Romanya*, §§ 60-73; *Beraru/Romanya*, §§ 65-66). Dolayısıyla AİHM, bu aşamada yüz yüzelik ilkesine herhangi bir aykırılık tespit etmemiştir.

48. Kararın yazımını kapsayan ikinci aşamaya gelince, mevcut davadaki mahkeme oluşumu toplu bir oluşumdur ve ulusal mevzuat uyarınca böyle bir oluşum tarafından alınan kararların yazımı heyet başkanınca üyelerden birine veya yargılamaya katılan hâkim yardımcısına devredilebilmektedir. Somut olayda kararın yazımı, müzakerelere katılmış olan ve heyet adına mahkûmiyet hükmünün dayandırıldığı gerekçeleri kaleme alan hâkim yardımcısı A.A.C.T.’ye verilmiştir. Bu durum somut olayı, kararın gerekçesinin hükümden yaklaşık üç yıl sonra duruşmalara katılmamış hâkimler tarafından yazıldığı *Cerovšek ve Božičnik/Slovenya* (§§ 37-48) davasından ayırmaktadır.

49. Kararın yazımı esnasında, hâkim L.D.S.’nin artık görevde olmadığı doğrudur. Bu, hâkimin yargılamaya katılmasını engelleyen açık bir idari durumdur. Ancak, kararı yazmak üzere ulusal hukuka uygun biçimde hâkim yardımcısının görevlendirildiği dikkate alındığında; ne hâkim L.D.S.’nin ne de onun yerine atanacak başka bir hâkimin bu aşamaya katılması gerekli değildi. Her halükarda, hâkim C.T.’nin Yargıtayın gerekçeli kararının yazımı aşamasına müdahil olduğuna ilişkin bir delil yoktur. Bu itibarla AİHM, bu aşamada da yüz yüzelik ilkesine aykırı bir durum görmemektedir. Dolayısıyla, Yargıtayın kararının gerekçesinin Sözleşme’deki ölçütlere uygun olup olmadığını incelenmesi gerekmektedir.

51. 03 Haziran 2016 tarihli karar, başvuran tarafından dile getirilen temel iddiaları karşılamaktadır ve kararın dayandığı gerekçeleri yeterli şekilde ortaya koymaktadır.

52. Son adımda kararın hâkim L.D.S. yerine ve onun adına hâkim C.T. tarafından imzalanması yönünden, yüz yüzelik ilkesi uygulansa bile; bu durumun, anılan ilkeye aykırılık oluşturup oluşturmadığına bakılmalıdır.

53. İlk olarak ulusal mevzuat, bir yargılama heyetinin başkanının objektif nedenlerle imza atamadığı durumlarda, Yargıtay başkanının onun yerine ilgili kararı imzalayacağını öngörmektedir.

54. Yargıtay içtihatları uyarınca da objektif nedenlerle imza atılamadığı durumlarda, her kararın katılan hâkimlerce imzalanması gerektiği kuralına istisnayı tanımaktadır. Davanın taraflarının elinde, imzalamanın objektif imkânsızlığının mevcudiyetini teyit ettirebilecekleri bir yasa yolu bulunmaktadır.

55. AİHM ayrıca, kararların heyetteki tüm üyelerce imzalanması hususunda Avrupa Konseyine üye devletler arasında ortak bir uygulama olmadığını kaydetmektedir. Karşılaştırmalı inceleme yapılan otuz beş üye devletten yalnızca dokuzu, istisnasız biçimde heyetçe verilen adli kararların heyetin tüm üyelerince imzalanmasını gerektirmektedir (bkz. par. 25).

56. Hâkim C.T.’nin davaya yeniden ele alıp almadığı ve dolayısıyla mahkeme heyetinin oluşumunun değişip değişmediğiyle ilgili olarak, hâkim C.T. ne duruşmalara ne müzakerelere ne de gerekçeli kararın yazımına müdahil olmuş; yalnızca hâkim L.D.S. yerine imza atmıştır.

57. Öte yandan Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 406/4 maddesi, böyle bir uygulamayı ancak ilgili hâkimin kararı imzalamasının objektif nedenlerle imkânsız olduğu hallerle, yani müzakerelerden ve gerekçeli kararın yazımından sonraki bir aşamayla sınırlı tutmaktadır. AİHM, hâkim C.T.’nin kararı kendi adına değil, hâkim L.D.S. adına imzaladığını belirtmesine ve böylelikle kararın alınmasına dâhil olmadığını teyit etmesine özel bir önem de atfetmiştir.

58. Yukarıdaki hususları dikkate alan AİHM, hâkim C.T.’nin katılımının davanın sonucu üzerinde herhangi bir sonucu olmadığı görüşündedir. Ayrıca başvuran, bu sonucu şüpheyi düşürecek herhangi bir iddia dile getirmemiştir. Bu nedenlerle AİHM, Yargıtay heyetinin oluşumunda bir değişiklik meydana gelmediğini ve yüz yüzelik ilkesi açısından bir sorunun oluşmadığını değerlendirmektedir.

59. Tanıkların yeniden dinlenilmesi talebinin reddiyle ilgili olarak ise ilk derece yargılamasını yapan hâkimler bu delili hâlihazırda incelemişti ve kendi avukatı tarafından temsil edilen başvuran tanıklara soru sorabilme imkânı bulmuştu (kıyasen bkz. *Palchik/Ukrayna*, B. No. 16980/06, § 50, 02 Mart 2017; *Previti/İtalya* (k.k.), B. No. 45291/06, § 222, 08 Aralık 2009). Bu şartlar altında ve bir beraat kararının delillerin

yeniden değerlendirilmesi sonucunda tersine çevrilmesi gibi bir durum olmadığından, adil yargılama gerekleri aynı tanıkların temyiz aşamasında yeniden dinlenilmesini gerekli kılmamaktadır (aksi yönde bkz. *Dan/Moldova Cumhuriyeti*, B. No. 8999/07, §§ 31-35, 05 Temmuz 2011).

60. Sonuç olarak, Sözleşme'nin 6/1 maddesinin ihlali söz konusu değildir.